

MILITAARAJALOO PÄRAND TURISM

LÄTI EESTI

1914-1991

Ajast, mil Läti ja Eesti esmakordselt iseseisvuse saavutasid, selle kaotasid ja jälle taastasid, leidub hulgaliselt suuri ajaloosündmusi meenutatavaid materjale - lahingupaigad, sõjaväerajatised, fotod ja mälestused. Kokku loovad need mõjusa sõjalise pärandi loo sellest, kuidas I maailmasõja taustal tekkisid kaks uut riiki, kuidas nad iseseisvussõdade ajal oma ellujäämise nimel võitlesid, kuidas neid II maailmasõda laastas, kuidas metsavennad pida-

sid nõukogude vastast võitlust veel kümme aastat pärast sõja lõppu ja kuidas taastati iseseisvus aastakümneid kestnud okupatsiooni järel.

See on lugu poliitilistest sündmustest, inimestest ja nende elust sõdades ja okupatsioonide ajal.

20. sajandi sõjaajalugu on esitatud läbi nelja perioodi:

1. I maailmasõda / Vabadussõjad (1914-1920)

2. II maailmasõda (1939-1945)

3. Rahvuslik partisaniliikumine, metsavennad (1944-~1957)

4. Nõukogude okupatsioon / Iseseisvuse taastamine (1945-1991)

Küllastajatele tutvustatakse enam kui **300 sõjaajalooga seotud paika ja objekti** Eestis ja Lätis. Nende hulgas on sõjaväebaase, rannakaitserajatisi, metsavendade punkreid, lahingupaiku, muuseume, kogusid ja näitusi. Läti Okupatsioonimuuseum Riias ja Eesti sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseum Tallinnas pakuvad laiaulatuslikku ülevaadet pöördealiste aegade protsessidest, sündmustest ja ajaloolistest isikutest.

www.militaryheritagetourism.info

**Interreg
Estonia-Latvia**
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

SISUKORD

2 lk.

I maailmasõda
(1914-1918)

8 lk.

Rahvuslik
partisaniliikumine,
metsavennad
(1944 - ~ 1957)

16 lk.

Sõjaväeparaadid ja
tähistamised

4 lk.

Vabadussõjad
(1918-1920)

10 lk.

Nõukogude
okupatsioon /
Iseisvuse taastamine
(1945-1991)

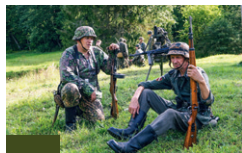
20 lk.

Sõjaajaloo
pärandi projektist

6 lk.

II maailmasõda
(1939-1945)

12 lk.

Ajaloolised lahingla-
vastused Lätis ja Eestis

21 lk.

Kaart - 150 sõjaajaloo
paika Lätis ja Eestis

I maailmasõda

1914-1918

Enne Eesti ja Läti Vabariigi väljakuulutamist teenisid eesti ja läti sõdurid I maailmasõja ajal Tsaari-Venemaa armees. Ehkki mõlemad riigid kuulutasid sõja lõpuks välja iseseisvuse, ei toonud see meie rahvastele rahu. Eesti ja Läti pidid oma olemasolu kaitsma mitme poliitilise jõu ambitsioonide eest. Saksamaa püüdis haarata Läti ja Eesti territooriumi, baltisakslased tegid katset rajada oma riiki, Nõukogude Venemaa tahtis annekteerida Balti riike ja endised tsaariarmee ohvitserid tegutsesid eesmärgiga puruks lüüa bolševikud ja tuua Balti kubermangud tagasi Venemaa rüppe.

Gaasimaskides Läti kütid Riia rindel. 1916.
Foto: Jüululahingute muuseum.

LÄTI VABARIIGI VÄLJAKUULUTAMINE

Saksa väed okupeerisid tänased Vidzeme ja Latgale alad veebruaris 1918. Märtsis kirjutas Nõukogude Venemaa alla Brest-Litovski rahulepingule, millega loobus Kuramaa, Zemgale ja Sēlija valitsemise õigustest. 1918. a oktoobris esitas Läti rahvuslik-poliitilise liikumise demokraatlik blokk Saksamaale petitsiooni, milles teatas, et lätlased soovivad välja kuulutada rahvusvaheliselt tunnustatud riigi ja Saksa väed peavad lahkuma. Läti Rahvusnõukogu kuulutas iseseisva Läti Vabariigi välja 18. novembril 1918.

EESTI VABARIIGI VÄLJAKUULUTAMINE

Pärast 1917. a bolševike revolutsiooni (Oktoobrirevolutsioon) lepiti kokku I maailmasõja vahepeal. Eestlased olid juba alustanud rahvuslike väeosade organiseerimisega. Saksamaa rikkus vahepeal ja tungis Eestisse, mis sundis bolševikud Eestist põgenema. 24. veebruaril 1918 kuulutas Eesti tekkinud võimuvaakumis välja oma iseseisvuse. Saksa väed hõivasid Tallinna järgmisel päeval, kuid I maailmasõja lõpul novembris 1918, taastas Eesti Ajutine Valitsus võimu riigis.

Miinijahtija Lupin I maailmasõjast.
Foto: Arto Olli'i erakogu.

2

1

3

4

1 Rannapatarei nr 43 Saaremaal, Sõrves.
Foto: Kati Aus.

2 Kitsarööpmeline (600 mm) raudtee Ventspilsis.
Algselt ehitatud Saksa sõjaväe poolt I maailmasõja ajal. Foto: Ivars Salmanis.

3 Sukeldumine miinijahtijale Gentian. Foto: Mikko Paasi,
Subzone OÜ, Eesti Muinsuskaitseamet.

4 Esimese maailmasõja ekspositsioon
kultuuripärandi keskuses Tiinüzi Mõisas.
Foto: Kaspars Špēlis.

Vabadussõjad

1918-1920

Esimese maailmasõja lõpp tähistas ühtlasi ka vabadussõja algust nii Eestis kui Lätis. Kaks noort riiki võitlesid üheaegselt mitme vaenlasega ja tõestasid oma suutlikkust eksisteerida iseseisva riigina.

Läti esimese riigilipu autorid Marianna Strautmane ja Jānis Lapīns. Foto: Priekulji piirkonna omavalitsus

Eesti jalaväerügemendi kuulipildurite kompanii Haapsalus, veebruar 1918. Foto: Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri Muuseum.

Teine laiarööpmeline soomusrong Rauna jõe sillal, juuni 1919. Foto: Eesti sõjamuuseum- kindral Laidoneri muuseum.

LÄTI VABADUSSÕDA

Esimese maailmasõja lõpul tõmbusid Saksa väed Lätist välja, kuid vaid mõni päev pärast vabariigi väljakuulutamist tungis sellele kallale Nõukogude Venemaa Punaarmee. Sõda lõppes rahulepinguga, millele Läti ja Venemaa kirjutasid alla 11. augustil 1920, ja milles Venemaa „tunnustab tingimusteta Läti riigi iseseisvust ja suveräänsust ning loobub vabatahtlikult ja igaveseks ajaks kõigist suveräänõigustest, mis olid Venemaal Läti rahva ja maa kohta”.

EESTI VABADUSSÕDA

Punaarmee hõivas piirilinna Narva 28. novembril 1918, mis tähistas sõja algust. Pärast enam kui aastapikkust võitlust mitmel rindel õnnestus Eestil Punaarmee tagasi lüüa. Rahuleping Venemaaga kirjutati alla 2. veebruaril 1920. a Tartus, leping tunnustas Eesti iseseisvust igaveseks ja kaks riiki leppisid kokku riigipiirides.

Läti 1. Iseseisvuspataljoni kolonel Oskars Kalpaks koos sõduritega Rudbārži mõisas, märts 1919. Foto: Läti Sõjamuuseum.

2

1

3

4

1 Soomusrong Wabadus 2.
Foto: Martin Andreeller. 🇳🇴

2 Näitus "Valka - Lätis iseseisvuse hääl" Valka koduloomuseumis. 🇳🇵

3 Eesti sõjamuseum- kindral Laidoneri muuseum. Esiplaanil soomusauto „Estonia“. Foto: Siim Oismaa. 🇳🇵

4 Saaremaa Sõjaväe Muuseum.
Foto: Margus Sinimets. 🇳🇵

II maailmasõda

1939-1945

Teise maailmasõja algul deklareerisid nii Läti kui Eesti oma neutraalsust. Nõukogude Liidu ja Saksamaa vaheline leping oli kahe totalitaarse režiimi vahel juba jaganud mõjusfäärid ja peagi okupeeris NL Balti riigid. Nõukogude võimu vahetasid 1941. a välja sakslased, kuid 1944. a. algas taas nõukogude okupatsioon. Paljud eesti ja läti mehed olid sõjas sunnitud võitlema ühe või teise võõrvõimu poolel.

Saaremaal asuv Stebeli rannapatarei aastast 1940, mis oli maskeeritud tuuleveskiks. Foto: Saaremaa muuseum.

II MAAILMASÕDA LÄTIS

Nõukogude Liit esitas Lätile ultimatumi nõudmisega paigutada riiki piiramatul arvul vägesid. Nõukogude okupatsioon algas 17. juunil 1940. Saksa armee tungis sisse 1941. a suvel. Nõukogude armee võttis Riia tagasi 13. oktoobril 1944 ja Saksa armee taganes Kuramaale, kus nad jäid piiramisrõngasse kuni sõja lõpu ja Saksamaa kapituleerumiseni.

II MAAILMASÕDA EESTIS

Eesti oli samuti määratud nõukogude mõjusfääri ja jagas Läti saatust, esiteks alludes ultimatumile, millele teiseks järgnes 17. juunil 1940 alanud nõukogude okupatsioon. 1941. a juulis tõrjusid pealetungivad Saksa väed Punaarmee Eestist välja. 1944. a alguses algas nõukogude vägede pealetung ja II maailmasõja kõige dramaatilisemad lahingud Eesti pinnal toimusid Narva jõel. 22. septembril sisenes Punaarmee Tallinna ja algas 47 aasta pikkune nõukogude okupatsioon.

Fotod: More lahingute muuseum.

1 II maailmasõja ekspositsioon Zantes, Kurzeme kindluse muuseumis. Foto: Tukumsi turismiinfokeskus. ■

2 Rekonstrueeritud 46. rannakaitsepatari tulejuhtimistorn Ventspilsis. Foto: Juris Smajinskis. ■

3 KGB Kongide Muuseumi ekspositsioon Tartus. Foto: Martin Jaigma. ■

4 Vabaõhukekspositsioon II maailmasõja kohta More lahingute muuseumis. Foto: More lahingute muuseum. ■

Rahvuslik partisaaniliikumine, metsavennad

1944~1957

Nõukogude okupatsioonirežiimi alguses keeldusid paljud mehed koostööst, varjasid end metsas ja jätkasid võitlust punavõimu vastu. Paljud kartsid repressioone Saksa või Soome armees teenimise pärast.

Metsavennad. Fotod: Madona piirkonna ajaloo ja kunsti muuseum.

RAHVUSLIK PARTISANILIIKUMINE LÄTIS

Vastupanuliikumine Lätis oli reaktsioon okupatsioonirežiimi kuritegude vastu ning katse taastada Läti iseseisvust. Kõige ägedamad lahingud nõukogude vägede vastu toimusid 1945. aastal Stompaki soos Latgales ja Kabiles Vidzemes. Partisanivõitlus kestis Lätis 1950. aastate teise pooleni.

METSAVENDLUS EESTIS

Paljud eestlased lootsid, et lääneriigid ei luba Eesti taasokupeerimist ja nõukogude võim lõpeb peagi. Metsavennad lahkusid kodudest, rajasid punkrid ja peidupaigad metsades ning korraldasid rünnakuid nõukogude asutuste vastu. Relvastatud Võitluse Liit loodi 1946. a eesmärgiga taastada Eesti iseseisvus. Viimased relvastatud lahingud toimusid 1957. aastal.

Hiiumaal Emmaste piirkonnas 23.06.51 toimunud lahingus langenud metsavend August Tuut. Metsavennad Hiiumaal, Emmaste piirkonnas 1950.a. Fotod: Hiiu-maa Muuseumi kogu.

2

1

3

4

1 Metsavendade punkri rekonstruktsioon Võru muuseumis. Foto: Anneli Kana.

2 Metsavendade punker, Amadase majas, Amata vallas.

3 Põrgupõhja metsavendade punkri rekonstruktsioon. Foto: Martin Andreller.

4 Metsavendade esemed Ugāles asuvas Rubenise pataljoni muuseumis.

Iseisvuse taastamine

1945-1991

Külma sõja perioodil leidsid Balti riigid end kahe vastasjõu vahelt. Eestisse ja Lätisse paigutati suured nõukogude sõjaväeosad, rajati lennuväljad, sõjasadamad ja tuumaraketi baasid. Raudne eesriie eraldas inimesed ülejäänud maailmast. Läti ja Eesti taastasid oma iseseisvuse vastavalt 1990. ja 1991. aastal, kui NL kokku varises.

Läti ajateenijad nõukogude armees Kaliningradis.
Foto: Ilmars Strodsi isiklik arhiiv.

Sukelduja Hara allveelaevade demagnetiseerimiskeskuses 1980ndatel.
Foto: Hara sadam.

Nõukogude hävituslennuk Tukumsi lennuväljal, 1967. Foto: Tukumsi museum.

NÕUKOGUDE OKUPATSIOON JA ISEISEISVUSE TAASTAMINE LÄTIS

Okupatsiooni ajal oli Lätis 3009 väeüksust enam kui 700 paigas, hõivates 3% riigi territooriumist. 1990. a. oli Lätis umbes 80 000 sõjaväelast ja 223 militaarstruktuuride allüksust. Nõukogude Läti Ülemnõukogu võttis 4. mail 1990 vastu deklaratsiooni Läti iseseisvuse taastamise kohta.

NÕUKOGUDE OKUPATSIOON JA ISEISEISVUSE TAASTAMINE EESTIS

Teise maailmasõja järel paigutati Eestisse 120 000 nõukogude sõjaväelast. Nõukogude armeel oli 1665 sõjaväebaasi, mis hõlmasid umbes 900 km² ehk 5% Eesti pindalast. Eesti NSV Ülemnõukogu võttis 20. augustil 1991 vastu iseseisvusdeklaratsiooni, millega taastati Eesti Vabariik.

1

2

3

4

5

- 1 Nõukogude salajane punker Lীগatnes.
- 2 Dokk Hara sadamas, endises allveelaevade demagnetiseerimiskeskuses. Foto: Marek Sammas.
- 3 Hiiumaa Sõjamuuseumi ekspositsioon. Foto: Mart Mõniste.

- 4 Nõukogude armee veoautokogu "Püpoli", Dundagas.
- 5 Irbene raadioteleskoop, mis oli nõukogude ajal üks kõige salajasemaid objekte Lätis. Foto: Gita Memmēna.

Ajaloolised lahinglavastused Lätis ja Eestis

Lätis ja Eestis on mitmeid paiku, kus taasesitatakse 20. sajandil toimunud sõdade lahinguid. Huvilised, kes soovivad tunda ehedat osalemist ajaloolistes sündmustes, on teretulnud neid vaadata. Lahingutes osalejad kannavad vaenupoolte ehedaid mundreid, kasutavad relvade autentseid koopiaid ja taasesitavad lahingute käiku.

Lisainfot vaata:

www.militaryheritagetourism.info

Foto: Karina Jurčina.

LAHINGLAVASTUSED LĀTIS

Cēšise (Võnnu) lahingud

Lahingud Cēšise ümbruses toimusid 19.-23. juunil 1919. Eestis tuntakse seda ka Landeswehri sõjana, mille lahingud olid otustava tähtsusega Läti vabadussõjas ja kus Läti Ajutise Valitsuse väed koos Eesti armeeaga saavutasid olulisi võite Saksa vägede üle.

ASUKOHT: Cēšise piirkond.

www.cesis.lv

Fotod: Cēšise vald.

Viimane metsavendade lahing Īles

17. märtsil 1949. aastal võitles Läti ja Leedu metsavendade 24-meheline rühm 750 NSVL Siseministeeriumi sõduri vastu.

ASUKOHT:

Taastatud Īle metsavendade punker, Zebrene vald, Dobeles maakond.

www.dobele.lv/lv/tourism/pieminekli-un-pieminas-vietas/iles-nacionalo-partizanu-bunkurs-un-pieminas-vieta

Fotod: MTŪ Latviešu karavīrs (Lāti sõdur).

Jõululahingud

Jõululahingud Tīrelpurvi soos toimusid 5.-11. jaanuaril 1917. See oli suurim ja veriseim I maailmasõja lahing Riia rindel ja esimene kord, kui kõik 8 Läti kütide pataljoni koos võitlesid.

ASUKOHT:

Jõululahingute muuseumi ümbrus, Mangaļi, Valgunde vald, Jelgava.

www.karamuzejs.lv

II maailmasõja lõpu eelsed lahingud

Need lahinglavastused kajastavad sündmusi, mis leidsid aset II maailmasõja lõpu eel 1944. aastal. Kuramaal toimusid suured lahingud piiramisrõngas. Pärast lahinglavastuse lõppu saavad külastajad tutvuda varustuse ja relvadega, mis pärinevad mõlemast maailmasõjast.

ASUKOHT:

Tērvete lossimägi, Tērvete.

www.lielkenins.lv

Fotod: MTŪ Latviešu karavīrs
(Lāti sõdur).

Vabadussõja lahingud

Eesti Vabariigi aastapäeva auks korraldab Eesti sõjamuuseum igal aastal 24. veebruaril ühe suure lahinglavastuse, mis taaselustab ühe vabadussõja-aegse lahingu.

ASUKOHT:

Eesti Sõjamuuseum, Viimsi, Harjumaa.

www.esm.ee

Fotod: Eesti sõjamuuseum- kindral Laidoneri muuseum, autor Siim Õismaa.

Rahvusvaheline Valga militaarjaloo festival

See on Baltikumi suurim militaarjaloo festival, mis toob kohale paljud lahinglavastuste klubid, peetakse läbi linna külgevat paraadi, toimuvad kontserdid ja vanavara laad.

Festival toimub igal aastal augusti teises pooles.

ASUKOHT:

Valga, Valgamaa.

www.isamaalinemuuseum.ee/en

Fotod: Valga Militaarteemapark.

Sõjaväeparaadid ja tähtpäevad

Foto: Alvijs Grīvnieks

LĀTIS

Läti iseseisvuspäev, 18. november

Sel päeval toimub sõjaväeparaad, milles osalevad Läti ja tema liitlaste relvajõudude esindajad, siseministeeriumi ja Jaunsardze (riigikaitsealine noorteorganisatsioon) üksused. Riia vabadussamba jalamile asetatakse lilli, kogu Lätis toimuvad mälestusteenistused ja paljud muud sündmused.

Lāčplēšise päev, 11. november

Lāčplēšise päev meenutab sümboolselt võitu Läti iseseisvuse eest peetud lahingutes. 11. novembril 1919 lõid Läti relvajõud puruks Bermont-Avalovi väed. Prantsuse ja Briti sõjalaevad pakkusid suurtükiväele toetust ja ühiste jõupingutuste tulemusena vabastati Riia linn. Sel päeval korraldavad Läti relvajõud sõjaväeparaadi. Riia lossi müüridel Daugava ääres süüdatakse küünlad, mälestamaks lahingutes hukkunuid. Kogu Lätis peetakse tõrvikurongkäike ja muid mälestussündmusi.

Foto: Toms Norde, LĀTI KULTURIMINISTĒRIUM, LĀTI 100 būroo.

Foto: Ilmārs Znaņiņš, LĀTI KULTURIMINISTĒRIUM, LĀTI 100 būroo.

Foto: Normunds Smajlinskis.

Foto: Alvīns Grīvnieks

Foto: Toms Norde, LĀTI KULTURIMINISTĒRIUM, LĀTI 100 būroo.

Eesti iseseisvuspäev, 24. veebruar

Eestis algab iseseisvuspäev riigilipu heiskamise tseremooniaga päikesetõusul Tallinnas Toompeal ja teistes Eestimaa linnades. Sündmusi toimub kogu päeva jooksul, aset leiavad teenistused kirikutes, sõjaväeparaadid Vabaduse platsil Tallinnas ja õhtul pidulik presidendi vastuvõtt. Vabadussõja mälestusmärkide juures toimuvad tseremooniad, korraldatakse kontserte ja vastuvõtte üle Eesti.

Võidupüha, 23. juuni

Võidupüha tähistab Eesti võitu nn Landeswehri sõjas, mis kujutas endast rida lahinguid Cēsis ümbruses (Võnnu lahing), kus Eesti ja Läti väed ühiselt purustasid Landeswehri (Saksa) väed ja marsisid siis Riia peale. Võidupühal mälestab Eesti mitte ainult neid lahinguid, vaid kogu võitlust Eesti iseseisvuse saavutamiseks ja kaitsmiseks. Võidupüha tähistatakse kogu maal, Kaitseliit korraldab oma paraadi igal aastal erinevas linnas. Vabariigi President süütab võidutule, mille viivad kaitseliitlased kõikidesse maakondadesse ja valdadesse ning millest süüdatakse õhtul jaanituled.

Kõik fotod: Eesti Kaitsevägi.

Sõjaajaloo pärandi projektist

Eesti-Läti piiriülese koostöö programmi projekt „Sõjaajaloo pärand” seob kokku teemaga seotud pakkumised mõlemas riigis. Tänu projektile on paljud pärandpaigad saanud paremad juurdepääsud ja parandanud külastajakogemust. Valitud objektid jutustavad sellest, kuidas mõlemad riigid võitlesid I maailmasõja algusest kuni Nõukogude Liidu kokkuvarisemiseni (1914-1991) iseseisvuse eest ja selle taastasid.

Militaarturismi pakkumine sisaldab järgmist:

- muuseumid, lahinguväljad, endised sõjaväebaasid jne;
- kaart marsruudi planeerimiseks;
- sõjaajaloo pärandi reisimarsruudid;
- ajaloolised fotod ja mälestused;
- ajalooliste ja poliitiliste sündmuste kirjeldused.

PROJEKTI PARTNERID:

Läti Maaturismi Ühing
„Lauku ceļotājs”
Vidzeme turismiühing
Kurzeme planeerimispiirkond
Salduse omavalitsus
Ventspils muuseum
Riia planeerimispiirkond
Olaine ajaloo- ja kunstimuuseum
Ikšķile omavalitsus
More muuseum
Sky Port OÜ
Carnikava omavalitsus
Līgatne taastusravikeskus
Amata omavalitsus

Eesti Maaturismi Ühing
Peipsi Koostöö Keskus
Haapsalu ja Läänemaa muuseumid SA
Saaremaa vald
Eesti Muinsuskaitseamet
Lääne-Nigula vald
Saaremaa sõjaväe muuseum
Panga Areng MTÜ
Hiiumaa sõjaajaloo selts
Eesti sõjamuuseum- kindral Laidoneri muuseum
Setomaa vald

Interreg
Estonia-Latvia
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

KAART “Militaarajaloo pärand”

Kaardil on **150 sõjaajaloo paika** ja objekti Lätis ja Eestis. Esitletav on jagatud nelja ajaloolisesse perioodi alates I maailmasõjast (1914) kuni taasiseseisvumiseni 1990/1991 ja hõlmab muuseume, lahingupaiku, endisi sõjaväebaase ja ajalooliste esemete kogusid. Kaardil on valik objekte, mis võiksid külastajatele enim huvi pakkuda. Ulatuslikum ülevaade sõjaajaloo seotud objektidest, fotodest, kirjeldustest ja mälestustest:

www.militaryheritagetourism.info

Soomusrong nr. 2 Vabadussõja ajal Rauna jõe raudteesillal ja soomusrong “Wabadus” 2019. aastal Cesise lahingu sajanda aastapäeva pidustuste raames.
Fotod: Eesti sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseum.

2019

www.militaryheritagetourism.info

 @militaryheritagetourism

ISBN 978-9934-606-03-8

9 789934 606038

www.militaryheritagetourism.info

**MILITAARAJALOO
PÄRAND
TURISM**

Reisides Eestis ja Lätis on võimalus külastada sõjaajalooga seotud paiku ja objekte, mis räägivad mõlema riigi ajaloost alates I maailmasõja algusest 1914.a. iseseisvumisest 1918 ja vabadussõjast, nõukogude okupatsioonist ja vastupaniliikumisest taasiseseisvumiseni aastal 1990/1991. Selliste paikade ja objektide hulka kuuluvad muuseumid, kindlusrajatised, sõjatehnika väljapanekud, matkarajad, metsavendade punktide rekonstruktsioonid, lahinguväljad, sõjaväelinnakud ja mälestuspaiad.

Täiendav informatsioon Sõjaajaloo pärandi reisirühmit ja kodulehel

www.militaryheritagetourism.info

TEAVE SÕJAAJALOOGA SEOTUD PAIGA JA OBJEKTI KOHTA SISALDAB:

- Mida koha peal näha ja teha
- Ajaloolised ja tänapäevased fotod
- Ajaperiood või toimimise aeg
- Seotud teemad ajaloost
- Lood ja mälestused
- Interneti leheküljed
- GPS koordinaadid
- Asukoht kaardil
- Aadress ja kontaktid

Lisaks objektile või paiga üldinfote pakutakse ka täiendavaid teenuseid nagu giidiga ekskursioone, matku sõjaliste sündmuste toimumiskohadesse, juttuvestmist lõkke ääres, majutus- ja metsavendapunktis või muud interaktiivseid kogemusi. Soovitame eelnevalt külastatava kohaga ühendust võtta, et teada saada, millal see on avatud ja milliseid teenuseid kohapeal täpselt pakutakse.

Koostatud on ka sõjaajaloo pärandi paikadesse viivad marsruudid, mis on pänevatekondade kaupa kirjeldatud. Samuti antakse soovitusi majutus- ja söögikohtade osas, mis marsruudile või selle lähedusse jäävad.

Interreg
Estonia-Latvia
European Regional Development Fund

Esitatud teave väljendab autorite seisukohti. Programmi korraldusosutus ei ole vastutav selle eest, kuidas seda infot võidakse kasutada.

www.militaryheritagetourism.info

**MIDA KAART SISALDAB JA KUIDAS
REISI PLANERIDA**

Kaardil on 150 sõjaajaloo pärandiga seotud paika ja objekte: endised sõjaväebaasid, rannakaitse ehitised, metsavendade punkrid, lahinguväljad, muuseumid, kogud, mäitused, monumentid ja memoriaalid. Iga paiga või objekti kohta on lühike ajalooline tutvustus nime ja kontaktandmetega. GPS koordinaadid on kuvatud kõikide kaardil toodud objektide kohta, ka nende, kus täpne aadress ja kontaktandmed puuduvad (nt lahinguväljad, memoriaalid).

Marsruuti planeerides soovitame võimalikult palju infot koguda juba eelnevalt, nt lahtiolekuajad, pakutavad teenused, giidituru jms.

Kodulehel www.militaryheritagetourism.info leiate marsruuti planeerides või reisi ajal üksikasjaliku teavet iga paiga või objekti kohta: ajalugu, mälestused, ajaloolised ja kaasajased fotod, turismiteenused ja marsruudide soovitusi. Ajaloohuvilised leiavad sealt teavet ka vähemtuntud ja vähem külastatavate, kuid ajalooliselt ikkagi oluliste sõjaajaloo pärandi paikade kohta Eestis ja Lätis.

Kaardi abil leiate Eestis ja Lätis reisides ajalooliselt huvitavaid ja tähelepanuväärseid sõjaajalooga seotud paiku ja objekte Eesimese maailmasõja algusest 1914. aastal ja iseseisvuse saavutamiseni 1918. aastal kuni selle taastamiseni 1990/91.

AJALOOLISE PERIOODID

Kaardil märgitud objektid on seotud sündmustega, mis toimusid ühel või mitmel ajaloolisel perioodil:

- **Esimene maailmasõda / Vabadussõjad 1914-1920**
- **Teine maailmasõda 1939-1945**
- **Rahvuslik partisaaniliikumine (metsavennad) 1944 - ~ 1957**
- **Nõukogude okupatsioon ja iseseisvuse taastamine 1945-1991**

Ajalooliste perioodide lühikirjeldused leiate brošüürist „Sõjaajaloo pärand, Lätti/Eesti 1914-1991“. Brošüür sisaldab ka teavet näidislühingute, sõjaväeparaadide ja iseseisvuse tähistamisega seotud sündmuste kohta Lätis ja Eestis.

**MILITAARAJALOO
PÄRAND
TURISM**

LÄTI EESTI
1914-1991

KAART

